

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi/Research Article

RUANDALI ÖĞRENCİLERİN YAZILI ANLATIMLARININ YANLIŞ ÇÖZÜMLEMESİ YÖNTEMİNE GÖRE İNCELENMESİ

Halil İbrahim ÖZKAN¹

Öz

Bu araştırmanın amacı; 2018-2019 ve 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında Düzce Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezinde eğitim gören 13 Ruandalı öğrencinin yazılı anlatımda yaptıkları yanlışları “Yanlış Çözümleme” yöntemine göre değerlendirmektir. Bu ekseninde B1 seviyesinde Türkçe öğrenen öğrencilerin verilen konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini yazdıkları yazılı anlatım örnekleri incelenmiş tespit edilen yanlışlar; yazım yanlışları, dilbilgisi yanlışları, yanlış kelime seçiminden kaynaklanan yanlışlar olarak başlıklara ayrılmış ve ayrıntılı olarak analiz edilmiştir. Bu yanlışların sıklık oranlarından yola çıkarak Afrikalı bu öğrenci gruplarının hangi konularda daha çok yanlış yaptığı ve zorluk yaşanan konulardaki eksikliklerin nasıl giderileceği ile ilgili çözüm önerileri ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe öğretimi, Yanlış Analizi, Ruanda, Yazılı Anlatım, Dil Eğitimi

ERROR ANALYSIS IN WRITTEN EXPRESSIONS OF RWANDAN STUDENTS LEARNING TURKISH

Abstract

The purpose of this research; To evaluate the mistakes made by 13 Rwandan students studying at Düzce University Turkish Language Teaching Research and Application Center in 2018-2019 and 2019-2020 academic years according to the "Error Analysis" method. In this axis, the examples of written expressions that students who learn Turkish at B1 level write about their feelings and thoughts about the given subject were examined; Spelling mistakes, grammatical mistakes, errors arising from wrong word selection were divided into titles and analyzed in detail. Based on the frequency rates of these mistakes, it has been tried to put forward solution suggestions on which issues these African student groups are doing more wrong and how to overcome the deficiencies in the issues that are difficult.

Key Words: Teaching Turkish to foreigners, writing skills, comparative linguistics, error analysis

1. Giriş

Günümüz koşulları, küreselleşen dünya, dil öğrenimini entelektüel kazanım olmaktan çıkarmış, zorunluluk ve temel ihtiyaç durumuna getirmiştir. Bununla beraber, kişiler, özel kurum ve kuruluşlar veya devletler arasındaki, siyasi, ekonomik, kültürel, eğitim, bilim vb. alanlardaki ilişkiler eskiye göre çok daha yoğun hale gelmiştir. Bu ilişkilerin sorunsuz devam edebilmesi için yabancı dil çok önemlidir (Barın, 2018: 20). Bu sebeple yabancı dil öğretimi günümüzde çok önemli bir alan hâline gelmiştir. Yabancı dil öğrenme tercihinde ve aynı zamanda beyin göçünde ekonomiyle siyaset ayağının birinci derecede belirleyici olduğu düşünüldüğünde, Türkiye'nin giderek artan siyasi popüleritesi ve tarihten kalan güçlü bağlarının canlanmasıyla Türkçe öğrenerek yukarıda bahsedilen çeşitli ilişkileri kurmak isteyenlerin sayısı artmakta ve farklı coğrafyalara yayılmaktadır. Afrika kıtası ise bu coğrafyalardan en önemlilerinden biri konumundadır.

¹ Doktora Öğrencisi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, halil81duzce@gmail.com, orcid: 0000-0003-3045-2764

Bu Yavına Atıfta Bulunmak İçin/Cite as: Özkan, H. İ. (2021). Ruandalı öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümlemesi yöntemine göre incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 201-211.

Makale Geliş Tarihi:12/10/2020

Makale Kabul Tarihi:01/04/2021

Makale Yayın Tarihi:30/07/2021

Bu çalışmada da Afrika ülkesi olan Ruanda'dan gelen öğrencilerin seçilme nedeni şu şekilde özetlenebilir; Türkiye'nin dış politikasının temel amaçlarından biri Afrika ülkeleriyle ilişkileri geliştirmektir. Özellikle Sahraaltı Afrika ülkeleriyle 1998 yılında başlayan, 2005 yılında Afrika Birliği'ne (AfB) gözlemci üye olmamız ve 2008 yılında ülkemizin AfB tarafından stratejik ortak olarak ilan edilmesiyle ivme kazanan çok boyutlu ilişkiler söz konusudur. Eğitim alanında başta TİKA, Maarif Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü ve Üniversiteler aracılığıyla yapılan yatırımlar giderek artmaktadır. Ülkemiz 1992 yılından 2020 yılına kadar 10.480 Afrikalı öğrenciye doktora, lisansüstü ve lisans bursu vermiştir (İnternet-1). Yabancılara Türkçe eğitiminin her coğrafyayı kapsamı çok önemli olmakla birlikte, diğer alanlarla -ekonomi ve siyaset- bütünlük oluşturması gerekliliği göz önünde bulundurularak bu makalede Sahraaltı Afrika ülkesi olan Ruanda'dan Türkiye'ye gelen öğrenci grubu seçilmiş ve incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada; çokça karışıklığa neden olan anadili, ikinci dil ve yabancı dil kavramlarına kısaca açıklık getirildikten sonra yazma kazanımının yapısal içeriği ve yanlış çözümlene yöntemine değinilip, bu yöneme göre yapılan araştırmanın ayrıntıları arz edilmiştir.

Cüceloğlu; dil öğreniminin doğum anından altı saat sonra bebeğin etrafındaki uyaranları kodlamaya başlamasıyla başladığını aktarır (Fidan, 2019:255). Belirli süre zarfı içinde yeterli girdi olması durumunda dil öğrenilir ve bu ana dilidir. Kendi kendine gerçekleşir dışarıdan bir müdahale gerektirmez (Bircan, 2017: 356). Bazı durumlarda da Grosjean'a göre birey, gerek yetiştiği ailede gerek içinde bulunduğu toplumda farklı dillerin konuşulması dolayısıyla iki farklı dili de öğrenilebilir bu duruma da iki dillilik denir (Günaydın, 2020: 354). İki dillilik kavramı üzerine en genel tanımlardan biri bu olmakla beraber, disiplinler arası boyutta; dilbilimi, psikoloji, sosyoloji başta olmak üzere birçok farklı alanda incelenmiş olup, tanımlar henüz ortak bir görüşte birleşmemektedir (Akkaya ve İşçi, 2016: 328). Dilin erken yaşta veya geç yaşta öğrenilmesi, edinim biçimi, edinim koşulları, bu dillerden hangisinde daha çok yetkin olduğu gibi pek çok değişkene bağlı olarak farklı tanımlar altında toplanmaktadır (Bölükbaş vd. 2019: 98-109). Yabancı dil ise; Kişinin ana dilinin ya da ailesinde, bulunduğu sosyal çevrede ve ülkesinde yaygın olarak kullanılan dilin haricinde yeni bir dil öğrenmesi olarak kabul edilmektedir (Oruç,2016:283). Oruç'un tanımı, genel kabul gören kapsamlı ve mantıklı açıklamadır. Bu yabancı dilin nasıl öğrenileceği veya öğretileceği en temel şekliyle ikiye ayrılabilir: Yabancı dil öğrenimi günlük hayatın akışı içerisinde edinim yoluyla kendi kendine kalıcı bir şekilde öğrenilebileceği gibi sınıf içerisinde bir öğreticinin yönlendirmesiyle de öğrenilebilmektedir (Peçenek,2014:8). Yabancı dil öğretimi, dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretiminin konusu tam olarak bu kısımdır. Kaşgarlı Mahmut'la başlayan, değişerek ve gelişerek günümüze kadar gelen Yabancılara Türkçe Öğretimi günümüzde en modern şekliyle okuma, konuşma, dinleme ve yazma olarak dört ana kazanımın kazandırılmasını amaçlayan basamaklı kur sistemi üzerine kuruludur. Bu beceriler birbirini tamamlayan şekilde sistemli olarak programlandırılmışlardır. Bu sistem içerisinde, dil öğretiminde bu becerileri birbirinden ayrı olarak düşünmek olanaksızdır. Bunlardan birinin eksikliği problemlere neden olacaktır.

Hiçbiri diğerinden ayrılamayacak bu becerilerden konuşma ve dinleme formel bir eğitim almadan kazanılabilen becerilerdir. Yazma ve okuma ise genellikle formel eğitim ile kazanılan dil becerileri olarak bilinir (Coşkun, 2007:50). Yazma becerisi hakkındaki diğer görüşler şu şekildedir:

Dil becerilerinden okuma, konuşma ve dinlemenin formel veya günlük hayatta bölge insanıyla iletişime geçerek, informal eğitimle geliştirilmesi mümkünken yazma becerisinin geliştirilmesi formel ortamlarda ve mutlaka etkili bir öğretim süreci ile mümkündür (Maden vd., 2015: 751).

Raimes: Ana dilini yazma, konuşma becerisinde olduğu gibi aile ve çevre gibi ortamlardan doğal yollarla edinilen bir süreç değildir. Aksine ancak okulda öğrenilen sistematik bir eğitimi gerektirmektedir ve zordur. Yani dolayısıyla konuşmayı ve yazmayı öğrenme süreçleri birbirleriyle özdeş değildir.” Bundan hareketle yabancı dil öğretim sürecinde de aynı şekilde yazma becerisinin edinilmesi aşaması, konuşma becerisinin kazanılmasından daha farklı bir seyir izlemektedir. Yani dil öğrencisi doğal ortamda dinleyerek konuşmayı öğrenebilse bile yazma becerisinde aynı durumun olması mümkün olmayacağı için bir öğreticiye ihtiyaç duyacağı kesindir (Ak Başoğlu, D. ve Can, F.S. 2014: 101).

Yazma, dört temel dil becerisinin son halkasını oluşturmaktadır. Bu becerinin geliştirilmesi çeşitli sebepler ile sona bırakılmaktadır. Bunun temel nedeni konuşmada ve dinlemede istenilen seviyeye ulaşmanın bir yabancı dili bilmek için yeterli olduğu düşüncesidir. Ancak bir dili çok iyi konuşmak veya her dinlediğini anlamak bir dili bilmek için yeterli değildir. Kişinin kendini yazılı olarak ifade etmesi de birçok açıdan önemlidir (İnan, 2013:3).

Görüldüğü gibi yazma becerisi de diğer beceriler gibi eğitimin bir ayağı olmasına rağmen öğrenen kişiler tarafından çoğu zaman günlük hayatta çok gereksinim duyulmaması konuşma ve dinlemenin iş görür nitelikte görülmesi zor bir ders olduğu yönündeki ön yargılar sebebiyle önemsenmemektedir. Okuma, konuşma ve dinleme derslerindeki kazanımlarda başarılı olduktan sonra yazma dersinde başarılı olunabileceği görüşünden hareketle bu derste yapılan hataların diğer derslerdeki eksikliklerin yansımaları olduğu düşünülürse yazma dersindeki hataların görülmesiyle ve düzeltilmesiyle diğer derslerdeki hata ve yanlışların giderilmesi sağlanacaktır. Ayrıca somut olma avantajı sayesinde bu eksiklikleri düzeltmeye yönelik çalışmalar yapma olanağı sağlamaktadır. Bu çalışmaların başında “yanlış çözümü” gelmektedir.

2. Yanlış Çözümü

Bu konuya geçmeden önce “hata” ve “yanlış” kelimeleriyle karşılanan “error” ve “mistake” arasındaki farkın iyi bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Türkçede ayrımı bulunmayan bu iki kelimenin anlamı şöyledir:

Ellis (1997:17) bu farkı, “error” yani öğrenci kişilerin neyin doğru olduğunu bilmedikleri zaman meydana gelmekte ve onların bilgi boşluklarını yansıtmaktayken, “mistake” ise öğrencilerin bildiklerini üretememeleridir şeklinde açıklamaktadır (Çerçi vd., 2016: 696).

Brown’a (2000: 217-218) göre ise; birinde “mistake” konuşucuya kusurlar gösterildiğinde giderilebilmekteyken, diğerinde “error” öğrenciler tarafından giderilememektedir. Örneğin; öğrenciden doğru olarak yazılmamış bir cümleyi düzeltmesi istendiğinde, öğrenci cümleyi düzeltebilirse bu bir “mistake” düzeltilmezse “error” olarak değerlendirilmektedir (Çiğerci, 2009: 78- 79).

Özetle; hatada aslında öğrenen zaten doğruyu bilmektedir, dikkatsizlik, dalgınlık ya da yorgunluk gibi dış sebeplerden kaynaklı oluşmuştur. Bir şekilde hata yaptığının farkına varması durumunda, öğrenen kişi hatasını kendisi düzeltebilir. Yanlışta ise öğrenenin doğrusunu bilmediği için bu yanlış yardım almadan düzeltilmesi mümkün değildir. Bahsedilen bu hata ve yanlışların çözümlenmesi, belli başlıklar altında sınıflandırılması ve sıklık derecelerinin belirlenmesi yanlış çözümü yöntemi olarak geçmektedir. Daha ayrıntılı incelersek;

Corder (1967:167); Yabancı dil öğretiminde yanlış çözümlene yöntemi ilk olarak 1960'lı yıllarda Stephen Pir Corder ve arkadaşları tarafından ortaya atılmıştır. Bu yöntem dilin nasıl öğrenildiği ve öğrencinin dil öğrenilirken nasıl bir yöntem uyguladığı ile ilgili önemli kanıtlar sunar. (çev. Yılmaz ve Bircan, 2015:116) Yanlış çözümlene yöntemi öğrencilerin genellikle bir konu hakkında duygu, düşüncelerini yazdıkları yazılardan alınan verilerin, yanlışlarının belirlenip sınıflandırılması ve yorumlanması ile ilgilidir (Yılmaz ve Bircan, 2015:116).

İkinci bir dil ediniminde karşılaşılan yanlışları anadilden olumsuz aktarıma ve anadili girişimini temel gösteren karşıtsal çözümlene, zaman içinde farklı sorunlarla karşılaşılmış, bütün yanlışları aktarım ve anadili girişimiyle açıklamanın yetersiz gelmeye başlamasıyla dilbilim dünyasında yanlış çözümlene yöntemi alternatif yöntem olarak sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Daha kısa ifadeyle yanlış çözümlene yöntemi öğrencilerden alınan verilerin değerlendirilmesidir (Elturan, 2019: 175).

Temelini davranışçı kuramın ortaya çıkardığı karşıtsal çözümleneye bir alternatif olarak ortaya çıkan yanlış çözümlenmesi, ilkelerini bilişsel kuramdan almaktadır. Karşılaştırmalı dil bilimin varsayımlarını sorgulayan, kısıtlamalarına, sorunlarına ve eksik kaldığı noktalara çözüm getiren yöntemdir (Dede, 1985: 128).

Yanlış çözümlenmesi işin içine matematiğin dâhil edilmesiyle somut veriler sağlaması bakımından hayli kullanışlı bir yöntemdir. Doğru yöntemin izlenmesi ve doğru yorumlama yapılması hâlinde gerek öğrenci kişiler gerek öğretici kişiler için yararlı olmakla beraber, farklı milletlere mensup grupların incelendiği bu türden çalışmaların birikmesi alan için de çok yararlı olacak, yenilikçi fikirlere temel olacaktır.

Ayrıca bu yöntemin uygulanmasının getirileriyle ilgili görüşler şu şekildedir;

Corder; öğrenci hataları üç açıdan önemlidir: birincisi, öğretmene öğrencilerin durumuyla ilgili ipucu verir. İkincisi araştırmacılara yabancı dil edinimiyle ilgili veriler sunar. Son olarak ise, öğrenci kişinin hedef dilin kurallarını öğrenmesine yardımcı olacak geri bildirimler veren bir sistem görevi görür (Gökçebağ, 2018:103). Yanlış çözümlenmesi, öğretmenin öğretim yöntem ve tekniğini, hazırladığı materyallerin etkinliğini kontrol etmesini, öğretimin gidişatının değerlendirmesi ve öğretim programının alınan verilere göre tekrar düzenlenmesi konusunda yol göstericidir (Bölükbaş, 2011: 1359).

Öğrencilerin yaptıkları yanlışların kaynakları çeşitli araştırmacılar tarafından en kapsayıcı şekilde ve farklı biçimlerde sınıflandırılmıştır;

Selinker (1974: 37-41) hatanın kaynaklarını beş kategoriye ayırmıştır. Bunlar;

1. Dil aktarımı 2. Eğitimin aktarımı 3. İkinci dil öğrenme stratejileri 4. İkinci dil iletişim stratejileri 5. Hedef dildeki dilsel malzemenin aşırı genellemesi.

Corder'a göre yanlışın üç kaynağı vardır: 1.Dil aktarımı 2. Aşırı genelleme ya da benzerlik 3. Öğretimde kullanılan yöntem ve araçlar. Richards'a (1974: 176-178) göre, dil içi gelişimsel yanlışlar dört ana başlık halinde incelenebilir: 1. Aşırı Genelleme 2. Kural Kısıtlamalarını Bilmeme 3.Kuralların Eksik Uygulanması, 4. Yanlış Kavram Geliştirme (Kılıçarslan ve Yavuz, 2014; 869-870).

Yanlış çözümlene yöntemi hedeflenen amaca göre dilin yapısı da göz önünde bulundurularak belli bir sistem içerisinde yapılmalıdır. Sridhar (1972: 268) yanlış çözümlene yöntemi için şu yolu önermektedir;

1. Verinin toplanması
2. Yanlıkların çözümlenmesi
3. Yanlış türlerinin tasnif edilmesi
4. Yanlış türlerinin göreceli sıklık tablosu
5. Amaç dildeki zorlukların belirlenmesi
6. İyileştirme (çözüm odaklı iyileştirici dersler, araçlar, vb.) (Aktaran: Büyükikiz ve Hasırcı, 2013: 55).

3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; B1 seviyesinde Türkçe öğrenen öğrencilerin yazma becerilerindeki yanlışları “yanlış çözümleme yöntemi” ile değerlendirmektir.

4. Araştırmanın Yöntemi

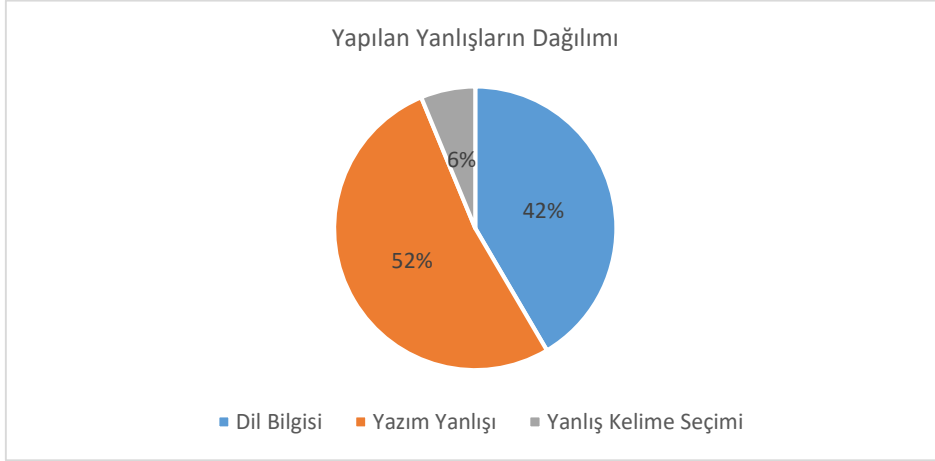
Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. “Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek 2012:340’dan aktarma). Araştırmanın verileri de doküman analizi yoluyla elde edilmiştir. Doküman analizi; yazılı olarak mevcut belgelerin içeriğini bir düzen içerisinde çözümlmek için kullanılan nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013; çev. Kral, 173). Öğrencilerin yazılı anlatımlarından toplanan veriler yanlış çözümleme yaklaşımına göre dilsel gelişim ve Avrupa diller ortak çerçevesinde belirtilen B1 kazanımları göz önünde bulundurularak, dilbilgisi yanlışları, sözcük seçiminden kaynaklanan yanlışlar, yazım yanlışları başlıkları altında toplanmıştır. Birinci el kaynaktan elde edilen yazılı anlatım verileri, tarama tekniğine uygun olarak incelenmiş ve öne çıkan hatalar tespit edilerek sıklık derecesine göre sınıflandırılmıştır.

5. Çalışma Grubu

Bu araştırma 2018-2019 ve 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında Düzce Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezinde eğitim gören 13 Ruandalı öğrenciyi kapsamaktadır.

6. Bulgular ve Yorum

Yapılan tarama sonucunda tespit edilen yanlışlar; dilbilgisi, yazım yanlışı ve yanlış kelime seçiminden kaynaklanan yanlışlar olmak üzere üç ana başlık altında toplanmış ve ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bulunan yanlışların %52’sinin yazım yanlışı %42’sinin dilbilgisi yanlışı ve %6’sının yanlış kelime seçiminden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Şekil 1. Yanlışların Dağılımı

a. Yazım Yanlışı Kaynaklı Yanlışlar

Ruandalı öğrencilerin yazma becerileri incelendiğinde yapılan en fazla yanlışın bu kategoride olduğu görülmüştür. Nitekim bazı araştırmalarda dil bilgisi hatalarının daha fazla olduğu sonucu çıksa da çoğu araştırmanın sonucunda yazım kaynaklı hataların fazla olduğu görülmektedir (bk. Büyükkiz ve Hasırcı,2013:58 ; Boylu vd.,2017:199). Toplam yanlışlar içinde yapılan yazım yanlışları %52 ile en fazla paya sahiptir bu yanlışların %86'sı vokallerin eksik veya yanlış harf seçimi temelliyen %14'ü konsonantların yazımından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

b. Dil Bilgisi Kaynaklı Yanlışlar

Yanlışları kesin sınırlarla ayırmak zordur (Dede,1985: 131). Bu bölümde isimlere veya fiillere eklenen eklerin, gereken yerde kullanılmaması veya fazladan kullanımı, işlevine uygun kullanılmaması gibi, kural kısıtlamalarını bilmeme ve kuralların eksik uygulanması başlıkları altında toplanabilecek yanlışlardan oluşmaktadır. Yapım ekleri, çekim ekleri ve söz diziminden kaynaklı yanlışlar dâhil edilmiştir. Yapılan toplam yanlışların %42'si dilbilgisi kaynaklı olup en fazla paya sahip olan ikinci yanlış türüdür.

Hâl Ekleri

Bu bölümde isim çekim ekleri kategorisinde olan hâl eklerinin kullanımıyla ilgili gözlenen hatalar değerlendirilecektir. İsmi hâl eki eklenmesi gerekmeyen durumlarda eklenmesi, fazla kullanılması veya kullanılması gerekenden farklı hâl eki kullanımı durumundan kaynaklanan yanlışları kapsamaktadır. Dil bilgisinden yapılan 252 yanlışın 94 tanesinin dört hâl ekinin kullanımında yapılan yanlışlardan meydana geldiği gözlenmiştir. Toplam dil bilgisi hatalarından %37'si hâl eki kaynaklıdır. Belirtme, bulunma, ayrılma ve yönelme hâl eklerinin kullanımında yanlış payı en yüksek olan %41'le belirtme hâlidir ve bu yanlışların %38'i eksik kullanım % 62'si işlevi dışında kullanımdan ve belirtme hâli eki almayan fiillerle kullanımdan kaynaklandığı gözlenmiştir. Hâl eklerinde yapılan diğer yanlışların %27'si bulunma hâli, %19'u yönelme hâli, %13'ünün ayrılma hâlinde yapıldığı görülmüştür. Bu yanlışlardan bazıları şu şekildedir;

Ö2) Bence aşağıdaki **fikirlerim** kapsıyor

Ö1) Eğer sosyal **medya** farklı düşünce varsa..

Ö6) Gençlik kötü **davranışlar** sahip olur.

- Ö4) Sosyal **medya** başka bir dil öğrenebilirsin
 Ö3) Sosyal medyanın **zararlı** vardır.
 Ö4) Olumlu şeyler sosyal **medya** yapar
 Ö5) Çalışmak için her **bilgiler onları** veriyor
 Ö1) Dersimizin **notları** hocamızdan almamız mümkün
 Ö1) **Vaktiniz** israf edebilir
 Ö9) Boş zamanlarımda **filme** izleyebilirim
 Ö12) **Lokanta** müdür olmak istiyorum
 Ö12) Mesela bizim **lokantamız** müzik yok alkor yok
 Ö10) Şu kamik **film** izledim
 Ö10) Yarın bizim **hocamıza** ziyaret edeceğiz
 Ö11) Düzcede **yurt** yaşıyorum.

Tamlama Yanlışlıkları

Sıklık oranı yüksek yanlışlardan birinin de tamlamalar olduğu gözlenmiştir. Tamlamaların kuruluşundaki yanlış gerek ilgi ekinin gerek iyelik ekinin eksik kullanımından kaynaklanmaktadır. Örnekler;

- Ö2) Bu da kötü sosyal **medya** zararlı **parça**.
 Ö1) **Arkadaşlarımız** hâli bilebiliriz
 Ö6) **İnsan** ünlü **olmak** daha kolay
 Ö6) Kötü **belgeler** sahibi....
 Ö5) Ama kullanan **gençler** sayısı çok hızlı artıyor.
 Ö11) **Uçak kalkış** çok korkutucuydu

Çokluk Eki

Türkçenin karakteristik özelliği olan; sayılardan veya bazı belgisiz sıfatlardan sonra çokluk ekinin kullanılmaması kuralından kaynaklı yanlışlar olduğu gözlenmiştir. Diğer çalışmalarda ekin yabancı kelimelerle kullanımında kalınlık incelik uyumundaki istisnadan kaynaklı yanlışlar da kayda geçirilmiştir (bk. Kılıçarslan, Yavuz ,2014:874). Bulunan örneklerden bazıları şu şekilde;

- Ö1) Sosyal medya çoğu **insanlar** kullanır.
 Ö5) Her **insanlar** biliyor ki eskiye göre...
 Ö5) Bunları çok **insanlar** ulaşabilir
 Ö5) Birçok **gençler** fikirler kullanmıyor

Fiil Çekimi

Bu yanlış türünde yanlış şahıs ekinin kullanılmasıyla ilgili yanlışlar bulunmuştur. Bulunan bazı yanlışlar şu şekildedir.

- Ö6) İnsanlara yardım edebilir. (yardım edebiliriz)

Ö6)En kolay yolla reklam yayımladı (yayımlarız)

Ö1)Eskiden basıl kitapları kullandı günümüzde elektronik kitapları var (kullandık)

Söz Dizimi

Kelime veya kelime guruplarının Türkçenin öge dizilişine uygun olmayan şekilde sıralanmasından kaynaklanan yanlışlar şu şekilde:

Ö8)Allah'ın emiri bize vardır.

Ö8)Sosyal medya fazla bize yardımcı olabilir

Ö9)Nasıl hayat gidiyor

Ö10) İnsanlar beraber hepsi yapabilir

Zaman Ekleri

Zaman eklerinin uygun seçilemeyeşinden kaynaklanan bu yanlışlarda geniş zaman ekinin kullanılmasındaki yanlışların daha sık olduğu görülmektedir. Örnekler şu şekilde:

Ö6)Günümüzde eskiye göre haber daha kolay ulaştı

Ö2)Sosyal medyada yanlış bilgi ve hikaye paylaşabilir ve her yerde yayılıyor.

Ö2)Ailem ile Ankara'ya gittik. Amcam ziyaret ediyor.

Diğer Yanlışlar

Yukarıda sıralanan yanlışların haricinde yüzdesi çok düşük olan tek tek ele alındığında araştırmanın sonucunu değiştirmeyecek nicelikteki yanlışlar bu bölümde toplanmıştır. Bir örnekte soru ekinin eksik kullanımı, bir örnekte olumsuzluk ekinin eksik kullanımı, birkaç örnekte iyelik ekinin, iki örnekte ek fiilin şimidiki zamanının eksik kullanımı , beş örnekte ki'nin yanlış yazımı, dört örnekte ile'nin kullanılmaması ve yanlış yazılması, bazı yapım eklerinin anlamına uygun kullanılmaması gibi yanlışları kapsamaktadır.

Ö1) Sosyal medya için iletişim kolay değişti

Ö2) İnsanlar sosyal medya bağlanması mümkün

Ö9) Önceden hayatlı çok zor ama şimdi memnun oldum

Ö9) Hiç kimse bugün çıkıyor

Ö9) Arkadaşlarıma göre ben iyi bir insan

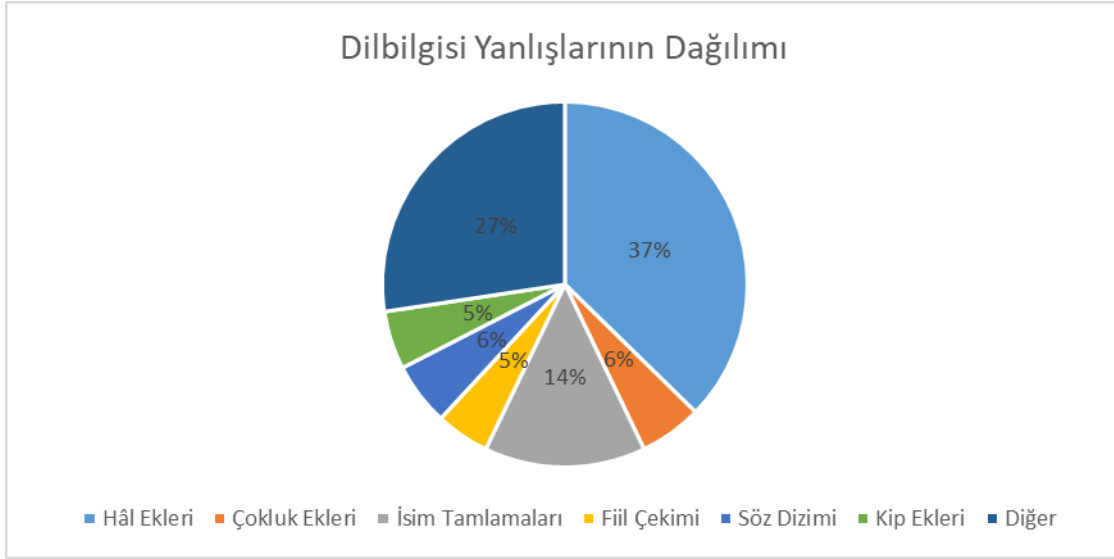
Ö10) Hoşça kalıp kendine iyi bak

Ö10) Bence şimdi düzcede yaşıyorum

Ö11) Uçakta gibi asla korkmadığını söyledi

Ö11) Kendime bir sonraki ne olacağını sormak

Şekil 2. Dilbilgisi Yanlışlarının Dağılımı

c. Yanlış Kelime Seçimi

Bu başlık altında yanlış kelime seçimi veya eksik kelime kaynaklı yanlışlar incelenmiştir. Yabancı dil öğrenen kişilerin yaptıkları en temel yanlışlardan biri olup bulunan örneklerden bazıları şu şekildedir:

Ö4) Sosyal medyanın satın almak **yapabilir**.

Ö2) Bazı reklamlar telefon uygulamalarında **açıklanır**.

7. Sonuç ve Tartışma

Ruandalı öğrencilerden alınan yazma etkinliği sonucunda yapılan yanlışlardan elde edilen veriler ve ulaşılan sonuçlar şöyledir;

Yazım yanlışından kaynaklı yanlışların en yüksek orana sahip olduğu görülmüştür. Bu alandaki yanlışların %86'sı vokallerin kullanımından kaynaklıdır ve "i" harfindeki yoğunluk dikkat çekici düzeydedir. Bu duruma göre kelime bilgisinin artırılması ve Türkçedeki seslerin pekiştirme yoluyla içselleştirilmesinin yerinde olacağı konusunda okutmanlarla hemfikir olunmuştur.

Dil bilgisi yanlışlarından hâl eki kullanımındaki hata oranının düşürülmesi, bol ve farklı örnekler verilmesinin yanında hâl eklerinin isme eklenen ekler olduğu fakat fiille alakalı olduğunun etkinlikler yoluyla sezdirilmesi başta olmak üzere, bir fiilin kabul ettiği hâl ekinin diller arasında farklılaşabileceğinin sezdirilmesinin, başlangıç için faydalı olacağı bilgisi okutmanlardan alınan görüşlerdendir. Ayrıca hâl ekleri konusunun anlatımında veya herhangi konu bağlamında bir fiil verilirken aldığı hâl ekiyle birlikte verilmesi yöntemi de faydalı olacaktır görüşü önerilen çözüm önerilerindedir. İsim tamlaması en fazla yanlışın görüldüğü önemli başlıklardan biridir. Türkçede tamlama yapısından faydalanma oranının yüksek olduğu çeşitli çalışmalarda kayda geçirilmiştir (bkz. Serebrennikov; Gadjeva, 2011;79, çev. Hacıyev, Öner). Bu yapının birinci parçası olan ilgi ekinin, yapılan son çalışmalarda diğer hâl eklerinden farklı olarak, ismi isme bağlaması sebebiyle bir hâl eki olmadığı öne çıkan bir durumdur. Dolayısıyla ilgi ekinin, hâl ekleri konusundan bağımsız olarak düşünülüp, iki ismin arasındaki basit ilgi bağı olması özelliği üzerinden verilmelidir. Tamlama yapısının üzerine hâl eki alarak kullanım sahasına çıkmasının örnek ve pratiklerle kavratılması da çok önemlidir. Çünkü bu konu, öğrencilerin cümle kurma aşamasına geçmeleri için önemli bir adımdır. Bu yönüyle düşünüldüğünde işlevsel ve önemli bir yapı olup üzerinde durulması elzemdir.

Çoğul eklerinin kullanımında, sayılardan veya bazı belgisiz sıfatlardan sonra çokluk ekinin kullanılmaması kuralından kaynaklı yanlışlar olduğu gözlenmiştir. Okutmanlardan konuyla ilgili, yapılan hatalarda kuralın birkaç kez tekrar edilmesi ve örneklendirilmesiyle ileri kurlarda giderildiği görüşü alınmıştır. Kip eklerinin kullanımında ve şahıslara göre çekiminde fazla yanlış gözlenmezken yapılan yanlışların geniş zaman kullanımında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Söz diziminden kaynaklı yanlışlara da rastlanmıştır. Bu konuda öğrenen kişilerin ana dilinin cümle yapısının göz önünde bulundurulması birçok çalışmada vurgulanan noktalardan biridir (bkz.Way; Joiner; Seaman, 2000: 172, çev.Tiryaki, 2013: 39). Yanlış kelime seçiminden yapılan yanlışlar %6 paya sahiptir. Kelime hazinesini geliştirici etkinliklerin ve kelimerin farklı anlamlarının, cümle bağlamından örneklendirilerek kavratılmasının bu eksikliğin giderilmesinde büyük önemi olduğu bilinmektedir.

Kaynakça

- Ak Başoğul, D. ve Can, F. S. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Balkanlı Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yaptıkları Hatalar Üzerine Tespitler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 10, 100-119.
- Akkaya, N. ve İşci, C. (2016). Akademik Çevrenin İkidillilik Kavramı Hakkındaki Görüşleri. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 5 (2) , 328-343 . DOI: 10.14686
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)* , (1) , 19-30
- Bican, G. (2017). İki Dilliliğin Tanımlanması: Kuramsal Tartışmalar ve Güncel Dilbilimsel Yaklaşımlar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5 (2) , 353-366.
- Boylu, E., Çal, P. ve Ustabulut, M . (2018). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçede Konuşma Ve Yazı Dili Arasındaki Farklılıklara İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 7 (1) , 459-480 .
- Bölükbaş F., Hançer B.F. ve Golynskaia A. (2019). İki Dillilik: Tanımı ve Türleri Üzerine Kuramsal Tartışmalar. *International Journal of Languages Education and Teaching*. 7.2(7.2):98-113
- Bölükbaş, F. (2011). Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*. 6/3, s.1357- 1367.
- Büyükkız, K.K. ve Hasırcı, S. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarının Yanlış Çözümleme Yaklaşımına Göre Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 51-62.
- Ciğerci A. E. (2009). İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Bağlamında Hata Çözümleme Denemesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Coşkun, E. (2007). Yazma Becerisi, Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol (Edt.), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* (1. Baskı) İçinde (s.49-91). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çerçi, A, Derman, S. ve Bardakçı, M. (2016). An Error Analysis on TFL Learners' Writings. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2) , 695-715.
- Dede, M. (1985). Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaştırmalı Dilbilim ve Yanlış Çözümlemesinin Yeri. *Türk Dili Dergisi-Dil Öğretimi Özel Sayısı*, C:XLVII, S. 379-380, s. 123-135

- Elturan, B. (2019). Yabancı Dil Öğretiminde Yanlışların Düzeltilmesi (Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Örneğinde) . Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi, 2(2) , 165-188.
- Fidan M. (2019). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Yazılı Anlatım Metinlerinin Yazım ve Noktalama Kuralları Yönünden Değerlendirilmesi. Ekev Akademi Dergisi Yıl: 23 Sayı: 77 253-266.
- Gökçebağ, D. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Yunanlıların Yaptıkları Dilbilgisel Hataların İncelenmesi. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi, 1(2) , 100-116.
- Günaydın, Y. (2020). İki Dillilik İle İlgili Yayımlanan Makalelerin İncelenmesi (2010-2020). International Journal of Language Academy, 8(5), 352/365.
- İnan, K. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen İnanlıların Yazılı Anlatımları Üzerine Bir İnceleme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kılıçarslan, R. ve Yavuz, A. (2014). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Sosyal Medya Kullanımında Yaptıkları Yazma Hataları. Turkish Studies, 9(3), 863-877.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi . Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15) , 170-189.
- Maden, S., Dincel, Ö. ve Maden, A. (2015). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazma Kaygıları, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 4/2, s.748-769.
- Oruç, Ş.(2016). Ana Dili, İkinci Dil, İki Dillilik, Yabancı Dil. The Journal Of Academic Social Science Studies. 4(45), 279-279.
- Peçenek, D. (2014). On Second Language Acquisition (Research) And Instructed Second Language Acquisition. Dil Dergisi , (164) , 5-25.
- Tiryaki, E. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi, Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1(1), 38-44.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 9. Baskı Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yılmaz, F. ve Bircan, D. (2015). Türkçe Öğretim Merkezinde Okuyan Yabancı Öğrencilerin Yazılı Kompozisyonlarının Yanlış Çözümleme Yöntemi'ne Göre Değerlendirilmesi. International Journal of Language Academy. 3(1), 113-126.

İnternet Kaynakları

İnternet-1: <http://www.mfa.gov.tr/turkiye-afrika-iliskileri.tr.mfa> Erşim tarihi: 25.01.2021